

de densos rodals d'avets circumdants als roures madurs per escarabats escoltids, que acaben produint la mort i caiguda de forma massiva dels primers. En aquestes condicions es crea una clariana que permet el desenvolupament dels roures joves i el cicle recomença.....si no es romp per la retirada de la fusta per tractar infestacions. Va de callada que són les activitats alimentàries del picot garser gros les que originen el banc de llavors d'avet necessàries perquè la cosa funcioni.

Entrem, però, en el bosc, a la reserva integral del parc a les quatre de la matinada acompanyats per un bon guia local, amb els sentits desperts i la ment clara, i preparem-nos per una de les grans sensacions que ens pot oferir la natura europea. S'accedeix al bosc com en un ritual de pas per una enorme portassa de fusta. Una guarda de cérvols ens rep i en fugir i perdre'ls ens començam a adonar de la surrealista magnificència del bosc i

Mussol menut, *Glaucidium passerinum*

RENATA & MAREK KOSINSKI

la seva estructura: l'altura i la grandiositat dels arbres recorda una catedral colossal. La paleta dels verds és infinita, saturant: no es veu res a més d'uns centenars de metres, i la llum arriba absolutament tamisada, fet que obliga els fotògrafs a usar el trípode i obertures de lent frontal de quaranta mm o superiors per als prismàtics. Els 8x50 són ideals, malgrat el seu pes. El 30% de la matèria vegetal es podreix al terra: no hi ha mà humana que reculli o retiri res, i les moltes, fongs i xilòfags es desenvolupen en quantitat i diversitat sorprenent. Continuament es trepitja fusta podrida i ens adonam que ha sortit el sol fa estona quan els feixos de llum obliqua, esmunyint-se en una clariana, divideixen l'espai, ens ceguen, ens engaten i ens corprenen alhora. Els arbres caiguts deixen a l'aire immensos pans d'arrels, perquè els sistemes radicals són gairebé horitzontals: la matèria orgànica i els nutrients, com a la selva tropical, abunden tan sols a les capes més superficials del sòl per la feracitat dels descomponedors

JOSEP AMENGUAL

i s'han d'abastar ràpidament. Aquest esquema radical fa els arbres vulnerables als forts vents. És un bosc silenciós a l'agost, no brunzeix com la jungla: just sentim els polls trèmols agitant-se alts amb la menor brisa, i el cant o bullir dels aucells: pinsans (*Fringilla coelebs*), passaforadins (*Troglodytes troglodytes*), pica-soques blaus (*Sitta europaea*) i raspinells (*Certhia sp.*), papamosques (*Muscicapa striata*), papamosques de collar (*Ficedula albicollis*), papamosques menuts (*Ficedula parva*), diversos picots: picot negre, picot garser mitjà (*Dendrocopos medius*), picot garser petit (*Dendrocopos minor*), picot garser dorsblanc, picot tridàctil, picot garser gros... A l'agost se'ls sent tragar més que no veure'ls en el bosc, ja que no tamborinegen: a la primavera cerquen arbres morts per tamborinear, i a algunes rabasses conegudes es reuneixen quatre o cinc espècies simultàniament. És millor provar sort al magnífic parc forestal annex al palau, just a l'entrada: és un lloc fantàstic per veure-hi passeriformes.

Unes altres zones interessants són les llacunes situades a l'entrada del parc i l'enorme zona perifèrica, més o menys manejada, però accessible i molt interessant en qualsevol cas: allà vérem trencanous, grèvol (*Tetrastes bonasia*) i el fantàstic mussol menut (*Glaucidium passerinum*), en una emocionant escolta nocturna en la qual el guia es va lluir reclamant amb la veu i atraient l'animal fins al nostre costat. Quina meravella d'animaló: nerviós i agosarat a la vegada, es manté pròxim, i no pareix molestar-lo en excés el focus. L'observació amb un bon telescopi fou realment el millor del viatge. Al nord de Białowieża hi ha l'embassament de Siemi-

anovskie, on és possible albirar el xàtxero citrí (*Motacilla citreola*). De camí, vérem quatre espècies diferents de capsigrany: trenca (*Lanius minor*), el botxí septentrional (*L. excubitor*), el capsigrany roig (*L. collurio*) i capsigrany (*L. senator*)-, i és fàcil de veure-hi l'àguila pomerània. A l'embassament gaudirem de l'àguila marina i molts de fumarells carablancs (*Chlidonias hybridus*), i val la pena posar atenció als limícoles que recorren els discs a la caça d'alguna raresa.

Després de passar per Lublin i visitar el camp de concentració de Madjanek —on desenes de faisans comuns (*Phasianus colchicus*) aprofiten la protecció del recinte tancat per evitar els caçadors—, ens acomiadam de Polònia a la bella i ben conservada ciutat de Cracòvia. La part antiga està enrevoltada per un parc circular a manera del Ring vienès, seguint el traçat de les antigues murades: el Planty, que per passejar i observar aucells és un lloc fantàstic. Al Sud-oest de Cracòvia i relativament a prop de la ciutat hi ha petits boscos amb Gamarús dels Urals (*Strix uralensis*), visitables en transport públic.

En definitiva, Polònia és una destinació ornitològica relativament poc coneguda per aquí, i pensam que recomanable, amb oferta cultural, històrica i zoològica complementària de gran interès, i una gent amable, tranquil·la i educada, silenciosa, gairebé en excés, i molt oberta, especialment els més joves. Aquest país és fàcil que canviï a pitjor ambientalment en pocs anys i, per això, hauríem d'aprofitar actualment quan, entre d'altres coses, encara podem pagar en zlotys. •

Fumarell alablanc, *Chlidonias leucopterus*

RENATA & MAREK KOSINSKI

Identificació

Els ulls de bou

Phylloscopus trochilus vs. *Phylloscopus collybita*

La primavera ja és aquí i, amb ella, torna el dubte que afecta a tot ornitòleg aficionat. Arbres i arbusts bullen plens de petits ulls de bou, però...de quina espècie són?

Al llarg de l'hivern ens acompanyen els abundants i omnipresents ulls de bou (*Phylloscopus collybita*) i sol ser fàcil identificar-los si s'estudien amb deteniment, però ja a finals de març comencen a arribar en gran nombre uns parents seus molt propers i que visualment es fan quasi indistingibles per a l'observador d'aus sense gaire experiència. Es tracta dels ull de bou de passa (*Phylloscopus trochilus*). Altres espècies d'ull de bou, molt més escasses, també arriben a la primavera, però la pregunta més freqüent que ens fem és: ull de bou o ull de bou de passa?

Phylloscopus collybita

MANOLO CABALGA

MANOLO CABALGA

MANOLO CABALGA

Aquí trobarem la resposta, tot i que és evident que molts dels ull de bou que vegem en condicions que no siguin òptimes els haurem de deixar sense identificar, ja que aquestes dues espècies són molt similars. Per a una correcta identificació, sempre serà important que ens fixem en el major nombre possible de característiques. Hem de prendre nota principalment del següent:

Veus: el cant d'aquestes dues espècies és molt diferent i, per tant, és una ajuda excel·lent per a diferenciar-los. L'ull de bou emet un monòton "txif-txaf-txif-txaf-txif-txif-txaf..." que, de vegades, pareix que no ha d'acabar mai. L'ull de bou de passa sovint canta durant la migració primaveral i emet un reilet descendent que dura uns 3 segons i que sona molt més musical que l'anterior. Els reclams també són un poc diferents i especialment útils durant el pas de tardor, període en el qual els ulls de bou no solen cantar. L'ull de bou emet un bisil·lab agut "hu-it" mentre que l'ull de bou de passa emet un bisil·lab pla "hú-iit".

Coloració: el color de les potes sol ser útil per distingir-los. L'ull de bou quasi sempre té les potes fosques, de marró fosc fins quasi negres. El color de potes a l'ull de bou de passa és més variable, encara que normalment són bastant pàl·lides, d'un color marró clar. Les diferències en la coloració del plomatge són lleugeres, però durant la primavera s'accentuen a causa de les diferents estratègies de muda d'aquestes dues espècies. L'ull de bou de passa ens arriba a la primavera amb el plomatge bastant nou, les parts superiors són d'un marró-verd bastant viu i les inferiors bastant blanques amb l'àrea de la gola i el pit tenyides variablement de groc. La 'cella' sol ser llarga i ben marcada. L'ull de bou durant la primavera mostra el plomatge molt més desgastat, les parts superiors d'un marró-grisenc bastant fosc mesclat amb alguns tons verds, les parts inferiors són més 'brutes' que en l'ull de bou de passa, no tan blanques. La 'cella' sol ser curta i poc definida, encara que alguns exemplars la poden tenir més semblant al de passa. A la tardor, aquestes diferències en la coloració de les parts superiors es fan menys evidents. Afortunadament, la majoria dels ull de bou de passa (juvenils) a la tardor són molt grocs a les parts inferiors i és senzill diferenciar-los.

Estructura: és molt important fixar-se en la silueta i en la longitud de les ales, si és

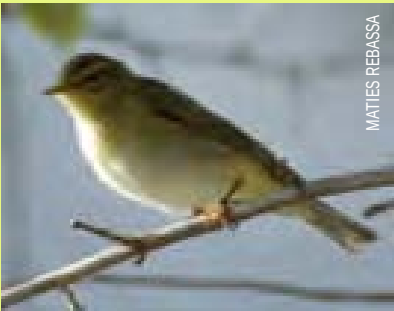
possible. L'ull de bou sol semblar una au rodoneta i amb el cap gran, mentre que el de passa és més estilitzat, amb ales llargues i cap aparentment més petit. Parlant més tècnicament, la projecció de les primàries, si pot veure's bé, és diagnòstica per diferenciar-los. En l'ull de bou la projecció és curta, aproximadament la meitat o menys de la longitud de les terciàries. En el de passa és més llarga, entre dos terços i el total de la longitud de les terciàries.

Moviments típics: és característic veure els ull de bou agitar de tant en tant la cua cap avall vigorosament, en ocasions gairebé constantment. Els ull de bou de passa en ocasions realitzen un moviment similar però no tan intens ni en sèries seguides. •

Phylloscopus trochilus

PERE GARCÍAS

MATIES REBASSA

TONI MUÑOZ